

Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 16. juuni 2011. aasta määruse nr 78 „Nõuded kiirusmõõturi ja kiirusmõõtesüsteemi mõõteprotseduurile ning mõõtetulemuste töötlemisele“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Riigikogu 17. juunil 2026. a vastu võetud liiklusseaduse muudatustega kehtestati kohustus paigaldada teisaldatava automaatse liiklusjärelvalve süsteemi kasutamisel sõidukiiruse mõõtmiseks automaatkontrolli osutusmärk ning nähti ette volitusnorm automaatkontrolli osutusmärgi paigaldamise täpsemate nõuete kehtestamiseks Vabariigi Valitsuse määrusega. Sellest tulenevalt täiendatakse Vabariigi Valitsuse 16. juuni 2011. a määrust nr 78 „Nõuded kiirusmõõturi ja kiirusmõõtesüsteemi mõõteprotseduurile ning mõõtetulemuste töötlemisele“ (edaspidi *määrus*).

Muudatuste eesmärk on tagada automaatkontrolli osutusmärgi paigaldamise ühesugune praktika, nõuete täitmise kontrollitavus ning liiklusjärelvalve läbipaistvus. Selgem regulatsioon aitab vähendada ka võimalikke tõlgenduserinevusi automaatkontrolli osutusmärgi paigaldamise nõuete kohaldamisel.

Eelnõuga kavandatud muudatused ei suurenda ettevõtete ega inimeste halduskoormust. Eelnõukohase määruse muudatused puudutavad eelkõige Politsei- ja Piirivalveameti töökorraldust automaatkontrolli osutusmärkide paigaldamisel, nende asukoha dokumenteerimisel ning nõuete täitmise kontrollimisel.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi õigusnõunik Rina Sillandi (rina.sillandi@siseministeerium.ee) koostöös Politsei- ja Piirivalveameti ametnikega. Eelnõu ja seletuskiri toimetatakse keeleliselt pärast kooskõlastusringi.

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõuga muudetakse Vabariigi Valitsuse 16. juuni 2011. a määrust nr 78 „Nõuded kiirusmõõturi ja kiirusmõõtesüsteemi mõõteprotseduurile ning mõõtetulemuste töötlemisele“ avaldamismärkega [RT I, 20.07.2024, 7.](#)

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 3 punktist.

Eelnõu punktiga 1 täiendatakse määruse preambulit uue volitusnormi viitega. Määruse preambulis peavad olema loetletud kõik määruse andmise aluseks olevad volitusnormid. 17.06.2026 vastu võetud liiklusseaduse täiendamise seadusega kehtestati kohustus paigaldada teiseldatava automaatse liiklusjärelvalve süsteemi kasutamisel sõidukiiruse mõõtmiseks automaatkontrolli osutusmärk¹. LS-i § 199 täiendati lõikega 1⁵, millega lisati uus volitusnorm, mille kohaselt Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatakse osutusmärgi paigaldamise täpsemad nõuded. Kuivõrd automaatkontrolli osutusmärgi paigaldamise täpsemad nõuded kehtestatakse Vabariigi Valitsuse 16. juuni 2011. a määruses nr 78 „Nõuded kiirusmõõturi ja kiirusmõõtesüsteemi mõõteprotseduurile ning mõõtetulemuste töötlemisele“, täiendatakse määruse preambulit uue volitusnormi viitega.

Eelnõu punktiga 2 täiendatakse määruse § 14 lõikega 3¹. Kehtiva määruse § 14 lõikes 3 on sätestatud andmed, mis kantakse kiirusemõõtesüsteemi paigaldamise protokollis. Kehtiva regulatsiooni kohaselt märgitakse protokollis sõidukite kiiruse mõõtmise asukoha koordinaadid, mõõtesuuna ja töökorras oleku kontrollimise andmed. Lisatava lõikega nähakse ette, et teiseldatava kiirusmõõtesüsteemi paigaldamisel märgitakse protokollis lisaks eeltoodule ka automaatkontrolli osutusmärgi asukoha koordinaadid või aadress. Vastav täiendus on vajalik, et tagada LS-i § 199 lõikes 1³ sätestatud nõuete täitmise kontrollitavus ning vähendada võimalikke vaidlusi automaatkontrolli osutusmärgi nõuetekohase paigaldamise üle. LS § 199 lg 1⁴ kohaselt kui automaatse liiklusjärelvalve süsteemi kasutamisel sõidukiiruse mõõtmiseks on rikutud nõudeid, on sõidukiiruse mõõtmise tulemus kehtetu. Seetõttu peab olema võimalik vajaduse korral kontrollida ja tõendada nii kiirusmõõtesüsteemi kui ka automaatkontrolli osutusmärgi asukohta ning nende omavahelist paiknemist. Protokollis kantavad andmed võimaldavad hiljem hinnata, kas automaatkontrolli osutusmärk oli paigaldatud kooskõlas LS-s ja käesolevas määruses sätestatud nõuetega.

Eelnõu punktiga 3 täiendatakse määrust § 14¹, millega kehtestatakse automaatkontrolli osutusmärgi paigaldamise nõuded.

Lõikega 1 kehtestatakse automaatkontrolli osutusmärkide 559a ja 559b miinimummõõtmed. Automaatkontrolli osutusmärgi 559a mõõtmed peavad olema vähemalt 60x120 cm ning automaatkontrolli osutusmärgi 559b mõõtmed vähemalt 60x60 cm. Automaatkontrolli osutusmärgid on sätestatud majandus- ja kommunikatsiooniministri 22. veebruari 2011. a määruses nr 12 „Liiklusmärkide ja teemärgiste tähendused ning nõuded fooridele“ § 15 punktis 29, mille kohaselt osutavad märgid 559a ja 559b automaatse liiklusjärelvalve teostamisele. Miinimummõõtmed on määratletud selleks, et ühelt poolt tagada märgi piisav nähtavus liiklejatele ning teiselt poolt võimaldada kasutada teiseldatavaid märke, mida on võimalik koos kiirusmõõtesüsteemi ja muu vajaliku varustusega transportida politsei sõidukis. Ühtlasi nähakse ette, et osutusmärgi nurgad peavad olema ümardatud nurkadega. Ümardatud nurgad vähendavad vigastuste tekkimise ohtu kokkupuutel märgiga ning aitavad seeläbi kaasa liiklusohutuse

¹ Liiklusseaduse täiendamise seadus 835 SE <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/d97e8e8-0562-451b-a2b8-2b9d36bfc7c/liiklusseaduse-taiendamise-seadus/>.

tagamisele. Samuti nähakse ette, et osutusmärk ja sellel olev teave peab olema nähtav ja loetav nii päevavalguses kui ka pimedal ajal. Kuivõrd liiklusseaduse muudatuste eesmärk on tagada liiklusjärelvalve läbipaistvus ja õiguspärasus, on oluline, et automaatkontrolli osutusmärk täidaks oma hoiatusfunktsiooni sõltumata valgustingimustest. Nähtavuse nõue ei eelda automaatkontrolli osutusmärgi eraldi valgustamist ja sättega ei kehtestata automaatkontrolli osutusmärgile teistsuguseid nähtavusnõudeid kui tavapärastele liiklusmärkidele. Nõude eesmärk on tagada, et liiklejalatel on võimalik automaatse liiklusjärelvalve teostamisest õigeaegselt teada saada, mis suurendab liiklejate teadlikkust ning aitab ennetada kiiruseületamisi.

Lõikega 2 nähakse ette, et automaatkontrolli osutusmärgi paigaldab teisaldatava kiirusmõõtesüsteemi paigaldaja. Liiklusjärelvalvet teisaldatavate kiirusmõõtesüsteemidega teostab Politsei- ja Piirivalveamet (edaspidi *PPA*). Osutusmärgi paigaldab koos kiirusmõõtesüsteemiga määruse § 14 lõikes 1 nimetatud paigaldaja.

Lõikes 3 sätestatakse automaatkontrolli osutusmärgi paigaldamise üldised nõuded. Automaatkontrolli osutusmärk tuleb paigaldada viisil, mis tagab selle püsimise paigaldatud asukohas kogu liiklusjärelvalve teostamise ajal ning ei ohusta liiklust ega takista liiklejaid. Kuna tegemist on teisaldatava automaatkontrolli osutusmärgiga, peab paigaldusviis arvestama selle kasutamise eripära. Paigaldajalt ei saa nõuda automaatkontrolli osutusmärgi pidevat jälgimist kogu liiklusjärelvalve teostamise ajal. Seetõttu tuleb märk paigaldada viisil, mis tavapärastes oludes tagab selle püsimise paigaldatud asukohas ning võimaldab sellel kogu liiklusjärelvalve vältel täita oma hoiatusfunktsiooni.

Erinevalt statsionaarselt paigaldatud liiklusmärkidest võib teisaldatav märk liikuda, ümber kukkuda või saada kahjustada näiteks ilmastiku, liiklusolude või muude väliste tegurite mõjul. Samal ajal tuleb paigaldamisel arvestada konkreetse asukoha iseärasusi ning valida paigalduskoht selliselt, et automaatkontrolli osutusmärk ei kujutaks endast ohtu sõidukitele ega teistele liiklejatele.

Üldjuhul paigaldatakse automaatkontrolli osutusmärk sõidusuuna suhtes tee paremale poole. Parema nähtavuse huvides võib märgi paigaldada ka tee vasakule poole, sealhulgas eraldusribale või ohutussaarele. Selline lahendus jätab paigaldajale vajaliku paindlikkuse erinevate liiklusolude arvestamiseks, tagades samal ajal märgi piisava nähtavuse liiklejatele.

Lõikes 4 täpsustatakse liiklusseaduse § 199 lõikes 1³ sätestatud vahemaa määramise põhimõtted. Vahemaa mõõdetakse kiirusmõõtesüsteemi asukoha ja automaatkontrolli osutusmärgi paigalduskohta vahel mööda sõidutee trajektoori sõidusuunas. Nõude eesmärk on tagada vahemaa mõõtmise ühesugune praktika ning vältida erinevaid tõlgendusi näiteks kurvistel teedel või keerukamates liiklussõlmedes. LS-i § 199 lõike 1³ kohaselt tuleb automaatkontrolli osutusmärk paigaldada väljaspool asulat 300–500 meetri ning asulas 150–300 meetri kaugusele kiirusmõõtesüsteemi asukohast. LS-i § 199 lõike 1⁴ kohaselt on sõidukiiruse mõõtmise tulemus kehtetu, kui automaatkontrolli osutusmärgi paigaldamisel ei ole järgitud seaduses sätestatud nõudeid. Seetõttu on oluline üheselt reguleerida ka vahemaa mõõtmise meetodika ja tagada, et osutusmärgi paigaldamisel lähtutakse ühtsetest põhimõtetest. See vähendab võimalikke tõlgenduserinevusi ning aitab ennetada vaidlusi nõuete täitmise üle. Kauguse määramiseks võib kasutada GPS-seadet või kaardirakendust. Selline lahendus võimaldab määrata vahemaa ilma taadeldud või kalibreeritud mõõtevahendit kasutamata ning tagab samas piisava täpsuse ja kontrollitavuse. Kiirusmõõtesüsteemi ja automaatkontrolli osutusmärgi asukoha andmete

kandmine paigaldamise protokolli võimaldab hiljem kontrollida ning vajaduse korral tõendada automaatkontrolli osutusmärgi nõuetekohast paigaldamist.

Lõikes 5 nähakse ette automaatkontrolli osutusmärgi minimaalne paigalduskõrgus ning nõuded selle nähtavusele. Automaatkontrolli osutusmärgi alumine serv peab paiknema vähemalt 15 cm kõrgusel teekattest. Miinimumkõrgus jätab paigaldajale vajaliku paindlikkuse valida konkreetsele asukohale sobiv paigalduslahendus, tagades samal ajal automaatkontrolli osutusmärgi nähtavuse liiklejatele. Lisaks nähakse ette, et automaatkontrolli osutusmärki ei tohi paigaldada kohta, kus statsionaarselt paigaldatud rajatised varjavad automaatkontrolli osutusmärki täielikult või olulises ulatuses. Nõude eesmärk on tagada automaatkontrolli osutusmärgi tegelik nähtavus liiklejatele ning vältida olukorda, kus formaalselt on küll järgitud seaduses sätestatud vahemaad, kuid osutusmärk ei ole liiklejale nähtav. Sättes rõhutatakse just statsionaarselt paigaldatud rajatisi, kuna ajutised takistused, näiteks teised liikluses osalevad sõidukid, ei ole paigaldaja kontrolli all ega saa mõjutada automaatkontrolli osutusmärgi nõuetekohase paigaldamise hinnangut.

Lõige 6 nähakse ette, et automaatkontrolli osutusmärgi paigaldamisel ei kohaldata Eesti standardis EVS 613 „Liiklusmärgid ja nende kasutamine“ nõudeid ulatuses, milles need erinevad liiklusseaduse § 199 lõikes 1³ või käesolevas määruses sätestatud nõuetest. Liiklusmärkide paigalduskaugused- ja kõrgused on reguleeritud Eesti standardis EVS 613. Automaatkontrolli osutusmärgi paigaldamisel tuleb lähtuda liiklusseaduse § 199 lõikes 1³ ja käesolevas määruses sätestatud nõuetest ning EVS 613 nõudeid ei kohaldata osas, milles need näevad ette nimetatud nõuetest erineva lahenduse.

Lõike 7 kohaselt ei pea automaatkontrolli osutusmärki paigaldama, kui teisaldatava kiirusmõõtesüsteemi kasutamise eest hoiatab nõuetekohaselt paigaldatud statsionaarne automaatkontrolli osutusmärk. Sätte eesmärk on võimaldada kasutada olemasolevaid statsionaarselt paigaldatud automaatkontrolli osutusmärke ka juhul, kui samas asukohas kasutatakse teisaldatavat kiirusmõõtesüsteemi. Selline vajadus võib tekkida näiteks olukorras, kus statsionaarset automaatset liiklusjärelvalve süsteemi parasjagu ei kasutata või see ei tööta, kuid liiklusjärelvalvet teostatakse teisaldatava kiirusmõõtesüsteemiga. Samuti võimaldab säte kasutada teisaldatavat kiirusmõõtesüsteemi kohtades, kus juba on paigaldatud nõuetekohane statsionaarne automaatkontrolli osutusmärk. Sellisel juhul ei ole vaja paigaldada täiendavat teisaldatavat automaatkontrolli osutusmärki, eeldusel et teisaldatav kiirusmõõtesüsteem paigaldatakse olemasolevast statsionaarsest automaatkontrolli osutusmärgist liiklusseaduse § 199 lõikes 1³ sätestatud kaugusele.

Eelnõu on kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseadusega (edaspidi PS). PS-i § 87 punkti 6 kohaselt annab Vabariigi Valitsus seaduse alusel ja täitmiseks määrusi. Käesolev eelnõukohane määrus kehtestatakse LS-i § 199 lõigete 1⁵ ja 7 alusel ning jääb seaduses antud volitusnormide piiresse. Eelnõukohase määrusega täpsustatakse üksnes automaatkontrolli osutusmärgi paigaldamise tehnilisi nõudeid ning ei reguleerita küsimusi, mille otsustamine kuulub seadusandja pädevusse. Eelnõu on kooskõlas PS-i § 13 lõikest 2 tuleneva õigusselguse põhimõttega. Eelnõukohase määrusega täpsustatakse automaatkontrolli osutusmärgi paigaldamise nõudeid selliselt, et need oleksid üheselt mõistetavad, kontrollitavad ning võimaldaksid ühetaolist kohaldamist. Eelnõukohase määrusega ei kehtesta uusi sisulisi kohustusi liiklejatele ega laienda liiklusjärelvalve volitusi. Sellega täpsustatakse üksnes seaduses sätestatud kohustuse rakendamise tehnilisi nõudeid. Seetõttu ei loo eelnõukohane määrus uusi põhiõiguste riiveid.

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta uusi termineid kasutusele.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

5. Määruse mõjud

Kavandatav muudatus: automaatkontrolli osutusmärkide paigaldamine

Sihtrühm: PPA ametnikud, kes teostavad liiklusjärelvalvet

Muudatusega kaasneva mõju valdkond: mõju riigivalitsemisele (töökorraldus ja avalik usaldus)

Eelnõuga kaasneb vähene mõju eelkõige PPA töökorraldusele. Muudatuse tulemusena lisandub teisaldatava automaatse liiklusjärelvalve süsteemi kasutamisel paigaldajale kohustus paigaldada automaatkontrolli osutusmärk, määrata osutusmärgi ja kiirusmõõtesüsteemi vaheline kaugus ja dokumenteerida paigaldatud osutusmärgi asukoht paigaldamise protokollis.

Muudatusest tulenev täiendav töökoormus on hinnanguliselt väike, kuna tegemist on olemasoleva tööprotsessi täiendamisega üksikute lisatoimingutega. Täiendavad toimingud (osutusmärgi paigaldamine, vahemaa määramine ning selle dokumenteerimine) ei muuda oluliselt liiklusjärelvalve korraldust ega eelda täiendavate ametikohtade loomist. Samas aitab regulatsioon kaasa liiklusjärelvalve ühtsemale praktikale ning suurendab liiklusjärelvalve kontrollitavust ja läbipaistvust.

Eelnõu avaldab positiivset mõju avalikule usaldusele liiklusjärelvalve vastu. Automaatkontrolli osutusmärgi paigaldamise nõuete üheselt reguleerimine muudab teisaldatava automaatse liiklusjärelvalve kasutamise läbipaistvamaks ning võimaldab paremini kontrollida, kas seaduses sätestatud nõudeid on järgitud.

Sihtrühm: liikluses osalejad

Muudatusega kaasneva mõju valdkond: sotsiaalsed mõjud (mõju inimese õigusele)

Eelnõul on vähene positiivne mõju liiklejatele, kuna automaatkontrolli osutusmärgi paigaldamise nõuete täpsustamine muudab liiklusjärelvalve läbipaistvamaks ja paremini ettenähtavaks. Eelnõuga ei kaasne liiklejatele uusi kohustusi.

6. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamiseks on Politsei- ja Piirivalveamet soetanud 15 automaatkontrolli osutusmärki kogumaksumusega 1395 eurot (75 eurot märgi kohta, millele lisandub käibemaks). Lisaks on PPA soetanud automaatkontrolli osutusmärgi asukoha ja vahemaa määramiseks kasutatavad tahvelarvutid kogumaksumusega 4350 eurot (3500 eurot, millele lisandub käibemaks). PPA plaanib vastavalt praktilisele vajadusele soetada täiendavalt automaatkontrolli osutusmärke.

Määruse rakendamisega kaasnevad kulud kaetakse PPA olemasolevate eelarvevahendite arvelt. Määruse rakendamine ei eelda täiendavate ametikohtade loomist, uute infosüsteemide arendamist ega täiendava riigieelarvelise rahastamise eraldamist.

Määruse rakendamisega ei kaasne täiendavaid tulusid.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

8. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõike 1 kohaselt koostöölastamiseks Justiits- ja Digiministeeriumile ja Kliimaministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Politsei- ja Piirivalveametile, Transpordiametile ja Riigikogu majanduskomisjonile.

Igor Taro
Siseminister